

UNG I DALS-ED

2010

Rapport från LUPP-enkäten

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	2-3
SYFTE OCH METOD	4
SVARSFREKVENNS OCH BORTFALL	5
ATT TÄNKA PÅ NÄR DU LÄSER RAPPORTEN	5
BAKGRUNDSFRÅGOR	5
FRITID	5-9
SKOLA	9-11
TRYGGHET	11-13
POLITIK/SAMHÄLLE	13-17
ARBETE	17
HÄLSA	17-24
FRAMTID	25-27
VAD KAN GÖRA ED TILL EN BÄTTRE PLATS ATT LEVA PÅ?	27

SAMMANFATTNING

Rapporten baseras på LUPP-enkäten för åk 7-9 och spänner över områdena fritid, skola, trygghet, politik/samhälle, arbete, hälsa och framtid.

Fritid

De flesta ungdomar är nöjda med mängden fritid, men tjejer tenderar att tycka att de har lite för lite fritid och killar lite för mycket. Surfa/chatta, umgås med kompisar och idrotta/motionera är det som flest ägnar sin fritid åt. Sedan skiljer det sig mellan killar och tjejer så att killar mekar, spelar TV/data-spel och besöker Ungdomens hus mer. Tjejer ägnar sig mer än killar åt skapande verksamhet t.ex sy, måla, läsa, skriva, sjunga och spela. När ungdomar träffas gör de det oftast hemma hos varandra, på ungdomens hus eller utomhus. Det finns en mängd olika fritidsaktiviteter att göra i kommunen, men ungdomarna efterlyser ändå fler aktiviteter och mötesplatser, t.ex badhus, konstgräshall, skatepark, ridhus, ishall, mer bollsporter, mer dans, IT aktiviteter, dramagrupper, musikstudio mm. Hälften av alla tjejer och en fjärdedel av killarna uppger att de *aldrig* har varit med i en förening. Två tredjedelar av ungdomarna har gjort en semesterresa på minst en vecka under det senaste året, varav hälften utomlands.

Skola

Det ungdomarna är mest nöjda med på sin skola är skolbiblioteket och minst nöjda är de med skolmaten. Elevdemokrati ser ut att vara ett utvecklingsområde, där det är mycket stor skillnad mellan vad eleverna *vill* respektive *får* vara med och bestämma om. På de flesta områden vill drygt 70% vara med och bestämma mycket/väldigt mycket, men det är bara runt 20-30% som upplever att de får det. Skolmaten är det område där de får vara med och bestämma minst. Mest får de bestämma om arbetsätt och skolmiljön inne.

Trygghet

Ed verkar vara en ganska trygg plats för de flesta. Nära 80% har det senaste halvåret inte råkat ut för våld, stöld, hot o dyl. Killarna har råkat ut för lite mer saker än tjejerna. Misshandel är det t.ex bara killar som utsatts för. Trots att killarna råkar ut för mer saker känner sig tjejer mer otrygga. Utomhus i det egna bostadsområdet på kvällen, buss/tåg/t-bana och ungdomens hus är ställen där 7-18% av tjejerna känner sig otrygga. Killar känner sig mest otrygga på ungdomens hus (10%). Andelen som utsatts för mobbning eller utfrysning det senaste halvåret är 23% och har ökat med 8% sedan 2006. Högst andel utsatta finns i åk 8, men det är ingen större skillnad mellan könen. De i särklass vanligaste platserna för mobbning och utfrysning är i klassrummet och på rasterna i skolan.

Politik/samhälle

Samhällsfrågor intresserar ungdomar mer än politik. Politikområden som ungdomar vill prioritera är skola, idrottsanläggningar, lika lön för lika arbete, arbete mot kriminalitet, bostäder för unga och arbetsmiljön i skolan. Drygt 60% av alla ungdomar tycker det är viktigt att politiker och ungdomar träffas och diskuterar, men bara 35% vill själva göra det. Hälften av ungdomarna vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen de bor i. Orsaker till att inte vilja vara med och påverka är främst ointresse, men även att man har för lite kunskaper om hur man gör och för lite tilltro till att någon lyssnar. Hälften av alla ungdomar tror att de har små eller inga möjligheter att påverka. 40% av ungdomarna vet inte vart de ska vända sig om de vill påverka något i kommunen. Å andra sidan är det 44% av ungdomarna som kan tänka sig att ta kontakt med en politiker och 30% som kan tänka sig vara medlem i ett politiskt parti.

Arbete

Nästan 40% av ungdomarna hade sommarjobb i somras och 14% har ett extrajobb. Jobben får de huvudsakligen genom familj, släkt och folk de känner.

Ca 40% kan tänka sig att starta eget företag i framtiden, lite fler killar än tjejer.

Hälsa

Sitt allmänna hälsotillstånd upplever nästan 80% av ungdomarna som bra, men när man ser närmare på saken finns det vissa besvär att fästa uppmärksamhet vid: andelen som sover dåligt, känner sig stressade, har svårt att sova och har huvudvärk flera gånger/vecka eller varje dag uppgår till ca 20% vardera. Nästan hälften av eleverna är trötta under dagarna. Dessa besvär har stark koppling till den psykiska hälsan och det är övervägande tjejer som har dem. När det gäller kostvanor så är det en relativt hög andel som äter godis eller snacks flera ggr/v eller varje dag och alltför många hoppar över frukost och lunch. 90% tränar så att de blir andfådda eller svettas minst en gång/vecka.

Röker och snusar är det runt 80% som aldrig gör. 7% röker och 8% snusar flera ggr/v eller varje dag. Nästan 80% dricker aldrig folköl och 60% dricker aldrig starkare dryckessvaror. Alkoholen får man främst tag på via kompisar/kompisars syskon och andra vuxna än föräldrarna, men det förekommer att man får det från föräldrarna – med eller utan lov. Egentillverkning är inte vanlig, men förekommer. Ingen av flickorna uppgav att de har använt hasch eller marijuana, men bland killarna förekommer det. Majoriteten av ungdomarna uppger att de inte får dricka alkohol för sina föräldrar, och det är fler nu än 2006. Det finns en liten andel, 7%, som får dricka för föräldrarna och 23% vet inte om de får eller inte. Vid jämförelse med LUPP-enkäten 2006 har alkoholkonsumtionen totalt gått ner, rökning och annan narkotika är på oförändrad nivå och snus, hasch och marijuana har ökat en aning. Skiljer man på killar och tjejer så har killarnas bruk av olika droger ökat och tjejernas minskat.

Framtid

De allra flesta ungdomar i Dals-Eds kommun ser framtiden an på ett positivt sätt. Efter grundskolan vill de flesta gå en gymnasieutbildning i en annan kommun. Tjejerna vill gå gymnasium i lite högre utsträckning än killarna, och av killarna vill lite fler jobba direkt efter grundskolan. Ca 30% totalt planerar att gå högskoleutbildning. Om ungdomarna tror att de skulle flytta så är det främst närheten till släkt och familj som skulle få dem att flytta tillbaka, och om 10 år är det en fjärdedel av ungdomarna som tror att de bor där de bor nu. Killar vill i mycket högre utsträckning än tjejer bo kvar.

SYFTE

Ungdomarna i Dals-Eds kommun är viktiga. Det är de som är vår framtid. För att få ett samhälle som attraherar ungdomar och där de vill stanna eller dit de vill återvända måste vi lyssna på vad som är viktigt för dem. Då kan våra beslut bli bättre och mer hållbara och vårt samhälle växa. Kunskap om ungdomars vardag är viktiga för många parter i samhället - inte minst politikerna eftersom det är de som tar beslut om sådant som rör ungdomar. Men det är också viktigt för ungdomarna själva att se hur de har det som grupp, för föräldrar, för skolpersonal och många, många andra. Genom att göra undersökningen återkommande kan vi jämföra resultat över tid och se om våra insatser har gett resultat. Förhoppningen är att rapporten ska läsas av många, inspirera och ge grund för prioriteringar. Den kommer att presenteras för kommunpolitiker och tjänstemän, skolpersonal, elever, föräldrar och många fler.

METOD

LUPP är en enkätundersökning som är framtagen av Ungdomsstyrelsen, och har funnits sedan 2001. Den finns i tre olika versioner för åldersgrupperna åk 7-9, gymnasieålder och 19-25-åringar. I Dals-Eds kommun har vi valt att göra en totalundersökning i åk 7-9. Att göra enkäten i gymnasiet och för 19-25-åringar valdes bort pga att dessa ungdomar inte kan nås på en gemensam arena och att det är svårt att få en bra svarsfrekvens med postenkäter (41% som högst i LUPP någonsin).

Eleverna i åk 7-9 fick under v.41-43 genomföra enkäten elektroniskt på skoltid. Linda Andersson har funnits med som svarsledare vid ifyllandet för att instruera och kunna svara på frågor. Enkätsvaren gick direkt till Ungdomsstyrelsen som sammanställde resultatet och skickade det tillbaka till kommunen för bearbetning och analys. Ungdomsstyrelsen tillhandahåller ett enklare statistikprogram, W-lupp, som har använts vid analys och rapportskrivning.

Vissa frågor har kunnat besvaras med flera olika svarsalternativ och på vissa frågor har det kommit följdfrågor beroende på svar. Att enkäten har gjorts elektroniskt har säkerställt att man inte har fyllt i följdfrågor när man inte skulle, samt att rätt antal svarsalternativ har markerats. Vid ett av svarstillfällena fungerade inte tekniken, utan man fick använda pappersenkäter som svarsledaren senare lade in elektroniskt.

En analysgrupp bestående av följande personer har avgränsat materialet något och gjort analysen:

Linda Andersson, folkhälsosamordnare

Hans Åkerlund, rektor för Hagaskolan

Eva-Grete Woldberg, IFO

Morgan Funevall, verksamhetschef för Kulturskolan och Ungdomens hus

Kerstin Sandqvist, chef för Fritid och Kulturkontoret och biblioteket

Peder Koldéus, kommunchef

Linda Andersson, folkhälsosamordnare har skrivit rapporten. Har Du frågor eller funderingar kring rapporten kan Linda kontaktas per telefon: 0534-19259 eller e-post: linda.andersson@dalsed.se

SVARSFREKVENNS OCH BORTFALL

Av 144 ungdomar har 139 svarat. Det ger en svarsfrekvens på 97 %. Det förekommer att enstaka ungdomar har hoppat över några av frågorna, men det är så få att de inte redovisas i rapporten.

ATT TÄNKA PÅ NÄR DU LÄSER RESULTATET

Om Du är fundersam på hur vissa frågor är ställda, eller vilka svarsalternativ som finns, så finns frågeformuläret att hämta på www.dalsed.se/folkhalsa

Var uppmärksam på att staplarna i diagrammen inte alltid går upp till 100%. En stapel som går ända till toppen av ett diagram behöver inte betyda att det är nästan 100%.

På vissa frågor har man kunnat ange flera svar vilket betyder att summan av alla alternativ kan bli mer än 100%.

Trots att vi har gjort en totalundersökning är det ett ganska litet antal individer. Det gör att enstaka ungdomar kan påverka resultatet i positiv eller negativ riktning. Därför bör man inte vara för snabb med att dra slutsatser av förändringar mellan olika mätningstillfällen, dock kan det indikera en trend.

Materialet är oerhört stort och därför har inte alla resultat redovisats i form av diagram. Ibland finns det bara en kommentar, om det t.ex finns skillnader mellan könen eller årskurserna.

BAKGRUNSDFRÅGOR

Av de ungdomar som har svarat är 48% killar och 52% tjejer. 75% bor med båda sina föräldrar, 19% alternerar mellan mamma och pappa och 5% bor bara hos den ena föräldern.

90% av ungdomarna är födda i Sverige och resterande fördelade på Norden, Europa eller utomeuropeiska länder. Ungefär samma förhållande gäller föräldrarna. 96% av ungdomarna är svenska medborgare.

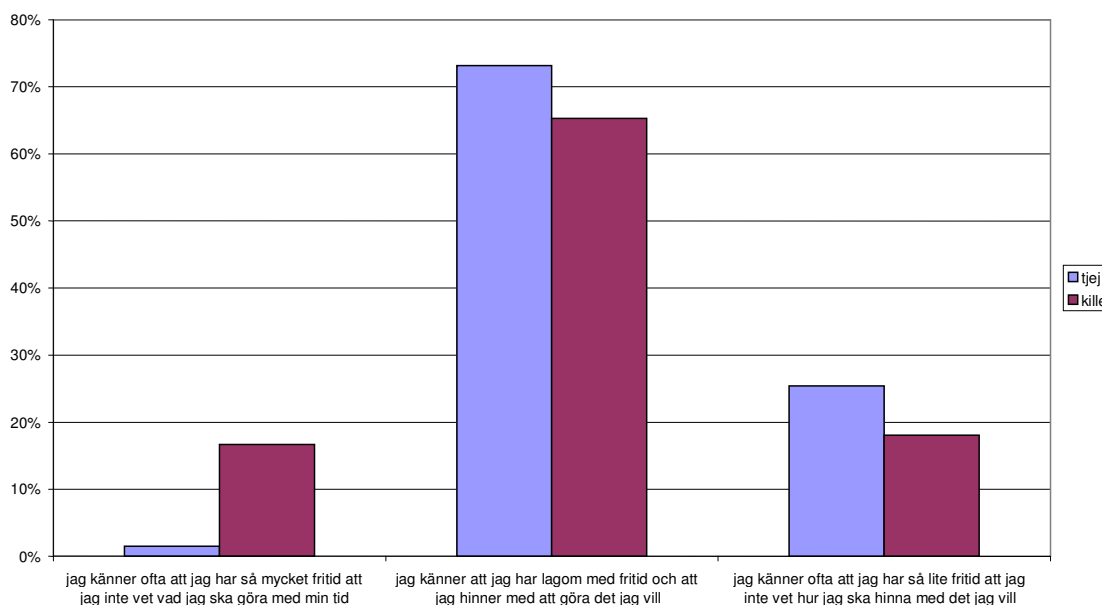
Nästan 90% av ungdomarnas mammor arbetar, resten är jämnt fördelade på mammaledighet, studier, sjukskrivna, arbetslösa o dyl. Bland papporna är det ännu en lite högre andel som jobbar - 94%.

Den stora majoriteten bor i villa/gård/radhus – hela 93%.

FRITID

Viktigt att ha med sig i tolkningen av resultatet är att frågorna under denna rubrik handlar om fritiden och *inte skoltid*, vilket har förtydligats vid ifyllandet av enkäterna. Många av aktiviteterna som det frågas om genomförs också på skoltid, men det är alltså det som sker på fritiden som frågorna avser.

Hur mycket fritid har du?

Det är som synes vissa skillnader mellan killars och tjejers upplevelse av fritidsmängd. Killar upplever att de har mer fritid än tjejer. Tjejer upplever i högre grad än killarna att de har så lite fritid att de har svårt att hinna med det de vill. Samtidigt anger killarna i något lägre utsträckning än tjejerna att det finns saker att göra som intresserar dem.

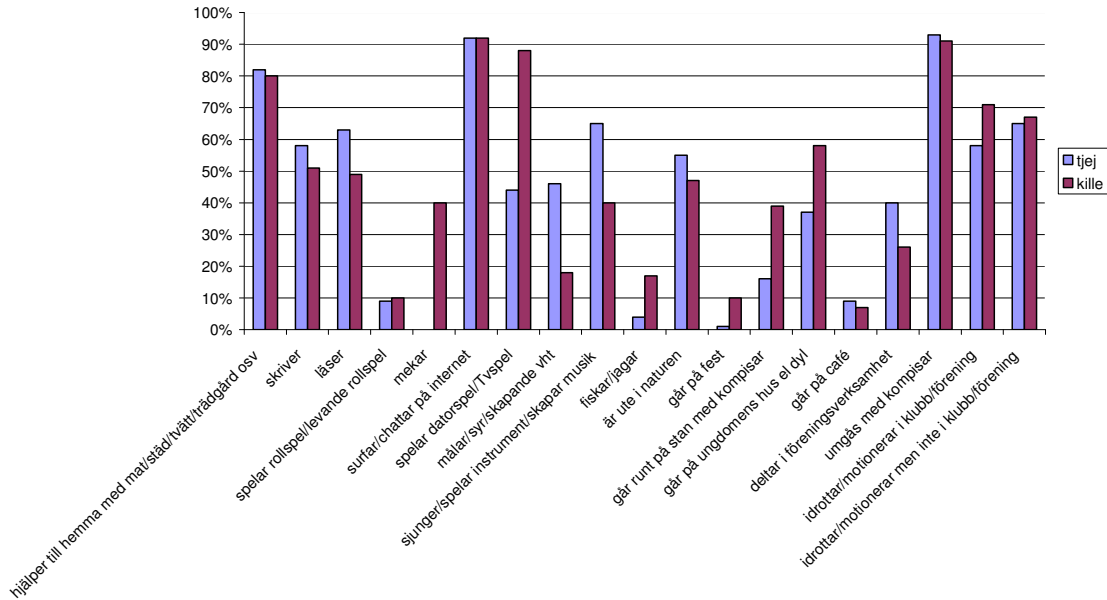
Var träffas man?

När ungdomar träffas på fritiden sker det främst hemma hos varandra, på ungdomens hus eller utomhus. Tjejer träffas i högre grad än killar hemma hos varandra och killar träffas lite mer på ungdomens hus.

Vilka aktiviteter ägnar man sig åt?

Diagrammet nedan är en sammanställning av aktiviteter som det finns möjlighet att göra minst varje vecka i vår kommun. På det viset kan vi få en bild av vad ungdomar gör på mer regelbunden basis.

Gör följande varje dag/vecka

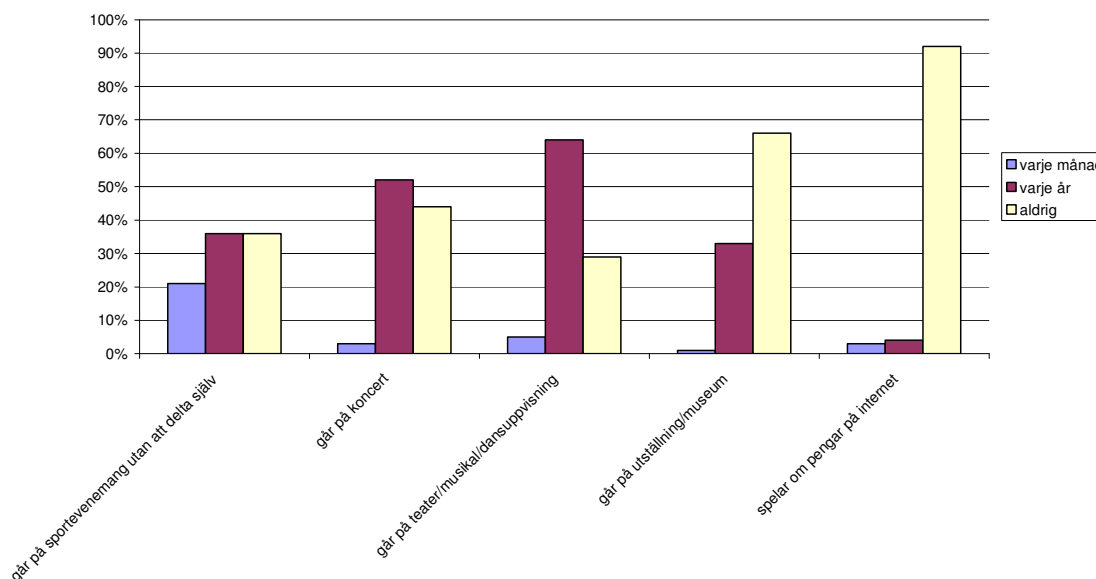
Det finns vissa skillnader mellan pojkar och flickors val av fritidsaktiviteter. Killarna ägnar sig i högre grad åt motion/idrott i förening, att gå runt på stan, att spela datorspel/TV-spel, att meka, att gå på ungdomens hus och att fiska/jaga. Tjejerna ägnar sig mer åt att måla/sy/skapande verksamhet, att sjunga/spela instrument/skapa musik, läsa, skriva, delta i föreningsverksamhet och att vara ute i naturen. Andelen som "Går på fest" kan vara svårtolkad eftersom begreppet "fest" kan tolkas på olika sätt och det fanns ingen definition i frågeformuläret. Om det är fest med eller utan alkohol som avses är därför oklart. Flera elever frågade just om detta begrepp vid ifyllandet.

Besöker biblioteket är det ca 30% som gör varje månad. Eftersom man har fyra veckors lånetid är det kanske mer normalt att gå till biblioteket varje månad än varje vecka. Det är också ca 30 % som *aldrig* går till biblioteket på fritiden. Värt att notera i samband med det är att 14% av killarna *aldrig* läser på fritiden och 27% av killarna som *aldrig* skriver på fritiden. Tjejerna både läser och skriver mer än killarna och att tjejer *aldrig* läser förekommer knappt.

Bland alla aktivitetsalternativ i enkäten finns det också sådant som det inte finns så goda möjligheter att göra i vår kommun. Det är endast ett fåtal som utövar dessa aktiviteter varje dag/varje vecka, så därför redovisas frekvenserna "varje månad", "varje år" och "aldrig".

Gör följande aktiviteter varje månad/år/aldrig

När det gäller de aktiviteter som det inte finns så stor möjlighet att utöva i kommunen så ser mönstret ungefär likadant ut för tjejer och killar, med några undantag: De få som spelar om pengar på Internet gör det varje månad eller år och är bara killar. Tjejer går i högre utsträckning på teater/musikal/dansuppvissning - hela 40% av killarna gör aldrig det.

Vilka fritidsaktiviteter och mötesplatser saknas?

I öppna svar om fritidsmöjligheter och mötesplatser som ungdomarna saknar finns många önskemål. Långt ifrån alla har fyllt i något på de öppna frågorna, och det är som mest 17 st som har haft samma önskemål (simhall/badhus). Många av önskemålen är kopplade till en viss typ av anläggning, såsom badhus/simhall, konstgräsplan/hall, ishall/hockeyrink, ridhus/ridskola, skatepark/cykelbana, crossbana, slalombacke, golfbana och laserdoom/paintball. Konkreta aktiviteter som önskas och kan bedrivas i befintliga lokaler är handboll, volleyboll, basket, cheerleading, mer dans med olika inriktningar (street, disco mm) innebandy, friidrott, tennis och kampsport. Det är mycket sport, men det finns också de som lyfter fram annat, som IT-aktiviteter, dramagrupper, billigare caféer, mer affärer, legala väggar som man får måla på samt studio för att spela in musik. Ungdomens hus tycker somliga borde vara öppna mer och att det vore kul om det ordnades något speciellt för ungdomar ibland, t.ex på Stallbacken.

Föreningsliv

Av tjejerna är det 50% och av killarna 25% som uppger att de aldrig har varit medlem i någon förening. I en fråga har man fått uppge om man är aktiv eller passiv medlem i olika typer av föreningar, samt om man har förtroendeuppdrag (om man har förtroendeuppdrag räknar man med att man också är aktiv medlem) Här har aktiv och passiv medlem räknats samman.

Vanligast bland både killar och tjejer är att man är med i någon idrottsförening – hela 67 respektive 61%. Sedan skiljer det sig lite mellan könen vilken typ av förening man är med i. Bland tjejerna är det i fallande ordning kulturförening (60%), hobbyförening (30%) och religiös förening/ församling 27%. Bland killarna är det supporterklubb (22%), religiös förening/församling (17%), hobbyförening (17%) och kulturförening (17%). Troligtvis

handlar den höga andelen medlemskap i religiös förening/församling om att man är medlem i Svenska Kyrkan. Många ungdomar frågade om eller kommenterade detta under svarstillfället. Ser man till andelen aktiva medlemmar i religiös förening/församling så är siffran låg – ca 4%.

När det gäller påverkansmöjligheter i den förening ungdomarna är mest aktiva har ca 50% svarat att de kan påverka verksamheten i den utsträckning de vill. Knappt 30% kan påverka i mindre utsträckning än de vill och resten vill inte påverka verksamheten.

Resor och internationella erfarenheter

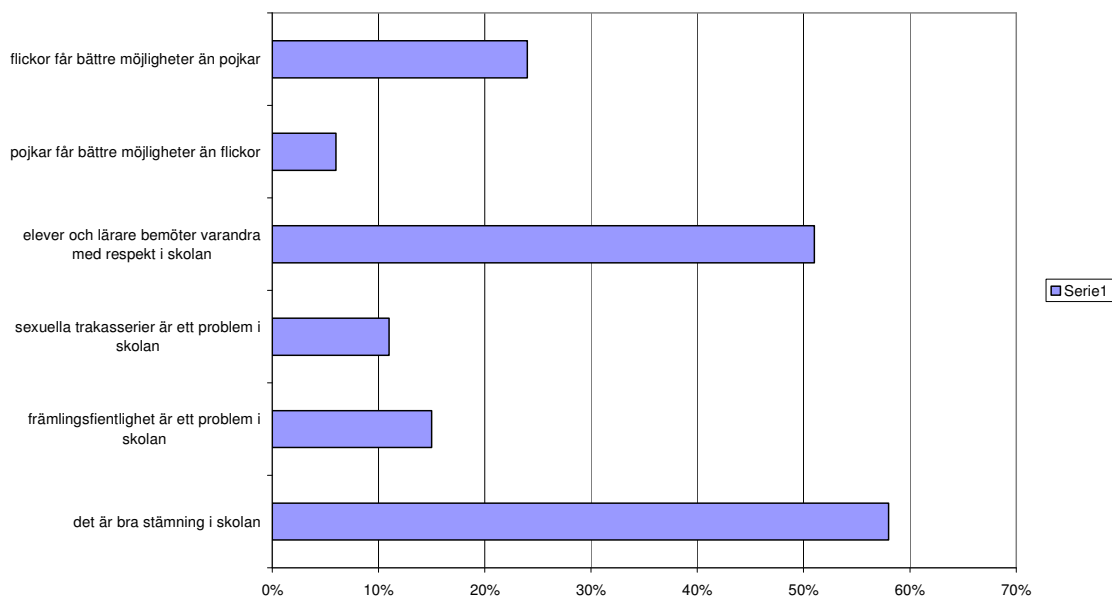
Under det senaste året har ca 75% totalt gjort en semesterresa eller nöjesresa som har varat minst en vecka. Nästan hälften av dem har varit utomlands.

Vi har också frågat dem som *inte* har varit utomlands i arbete, studier, volontärarbete eller ungdomsutbyte vad som krävs för att de skulle göra det. I första hand handlar det om att de skulle behöva mer pengar och tillåtelse från sina föräldrar.

SKOLA

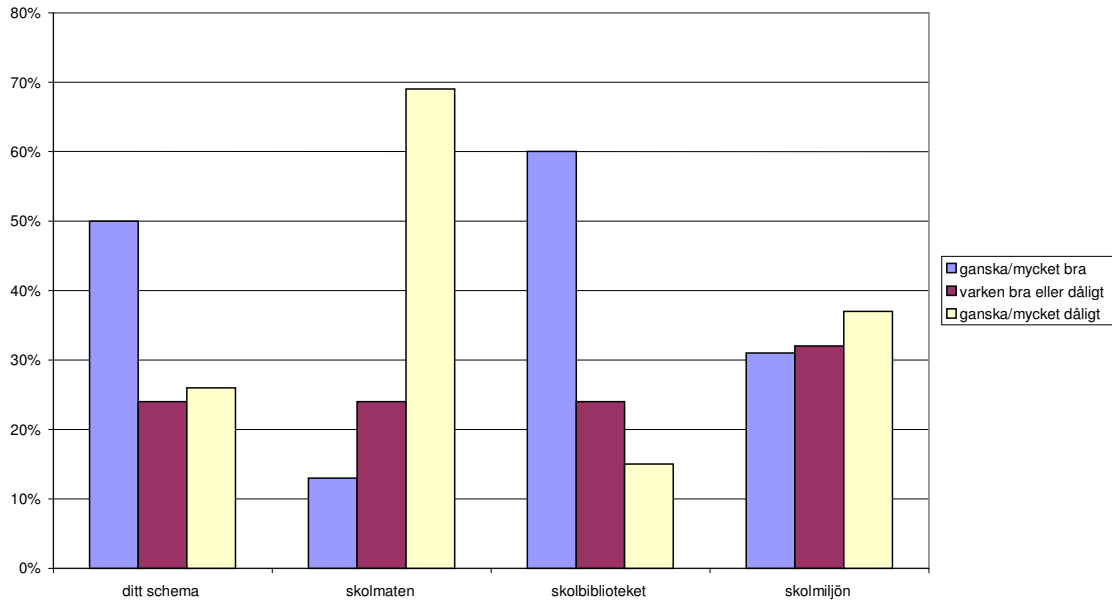
För att få en bild av hur ungdomarna upplever sin skola fanns några påståenden om skolan att besvara:

Andel som svarat "stämmer ganska/mycket bra" om följande påståenden om skolan

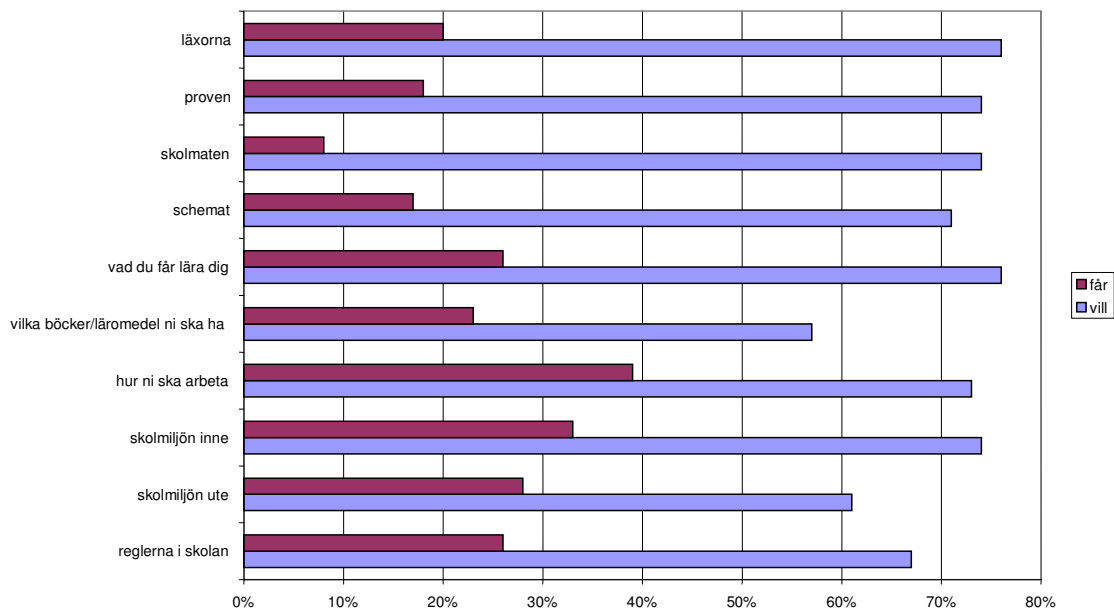
Observera att ovanstående diagram redovisar de ungdomar som har svarat "stämmer ganska/mycket bra". 30-40% har svarat "stämmer varken bra eller dåligt" på respektive påstående och resten att det stämmer dåligt/väldigt dåligt.

Vad tycker du om de här sakerna i din skola?

Elevdemokrati är viktig för att ungdomarna ska trivas på sin skola och därmed lyckas bättre i sina studier. Diagrammet nedan är en sammanställning av hur mycket ungdomarna *vill* respektive *får* vara med och bestämma om olika saker i skolan.

Andel som vill/får vara med och bestämma ganska/väldigt mycket om följande

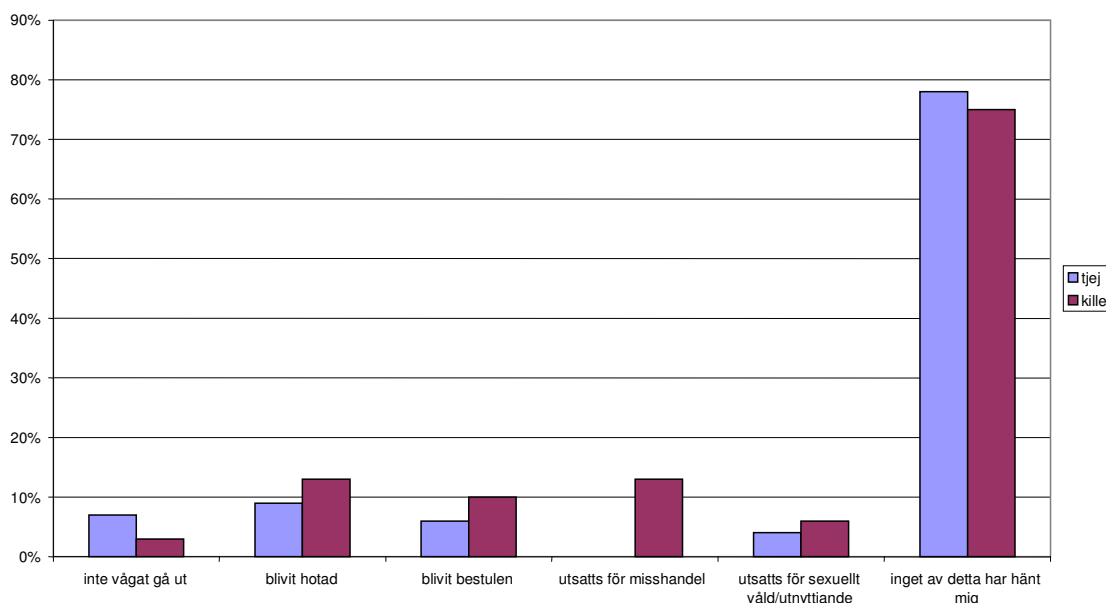
Som synes är det stor differens mellan vad ungdomarna *vill* vara med och bestämma om och vad de upplever att de faktiskt *får* vara med och bestämma om. Minst får de bestämma om skolmaten och mest om hur de ska arbeta.

84% av tjejerna och 79 % av killarna skolkar aldrig. Bland dem som skolkar gör de flesta det någon gång per termin. Flera gånger i veckan eller flera gånger i månaden är det endast ett fåtal som skolkar och de är killar.

Så gott som alla ungdomar i åk 9 anser att de har fått gymnasieinformation, och nästan alla är nöjda med den. I åk 7 och 8 säger 50% att de inte har fått någon information och av övriga anser de flesta att den var bra – detta trots att gymnasieinformation ges främst i åk 9.

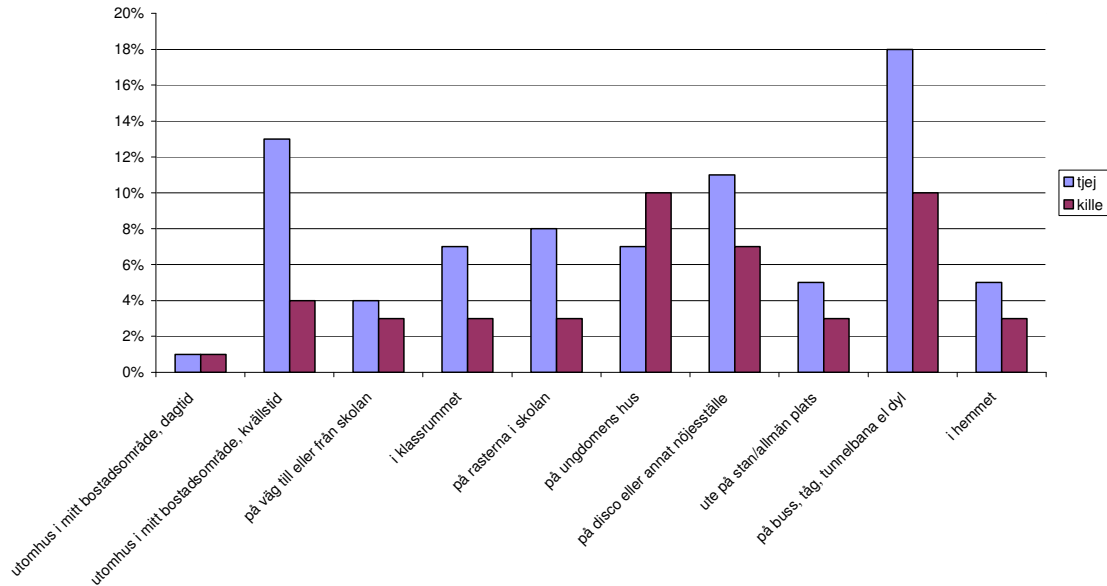
TRYGGHET

Har något av följande hänt dig under det senaste halvåret?

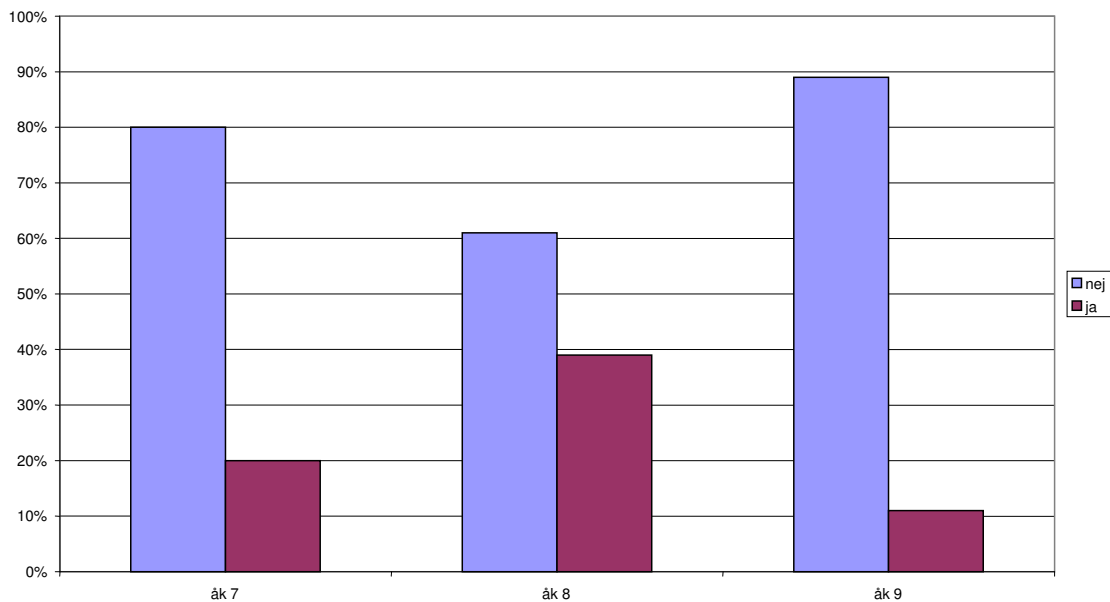
Totalt 76% av ungdomarna har inte varit utsatt för något av alternativen och där finns ingen egentlig skillnad mellan killar och tjejer. Om man däremot tittar på de saker som har hänt ungdomar kan det däremot skilja mellan könen. Misshandel t.ex är det bara killar som har utsatts för. Nedan illustreras på vilka platser ungdomar känner sig otrygga. När det gäller buss/tunnelbana/tåg är det svårt att veta om det gäller här i kommunen eller när de t.ex är på besök i en storstad. Det är en avsevärd andel fler tjejer som känner sig otrygga utomhus i sitt bostadsområde på kvällen.

Känner mig inte trygg på följande ställen

När det gäller frågor om mobbning och utfrysning så har följande definition inlett frågorna:
” med mobbning menar vi att någon/några flera gånger under en längre tid hotar eller säger/skriver elaka och obehagliga saker. Mobbning kan också vara när någon/några slår, knuffar, sparkar eller håller fast någon annan mot hans eller hennes vilja. Enstaka slagsmål/konflikter är inte mobbning. Med utfrysning menar vi att någon som vill vara med de andra inte får det.”

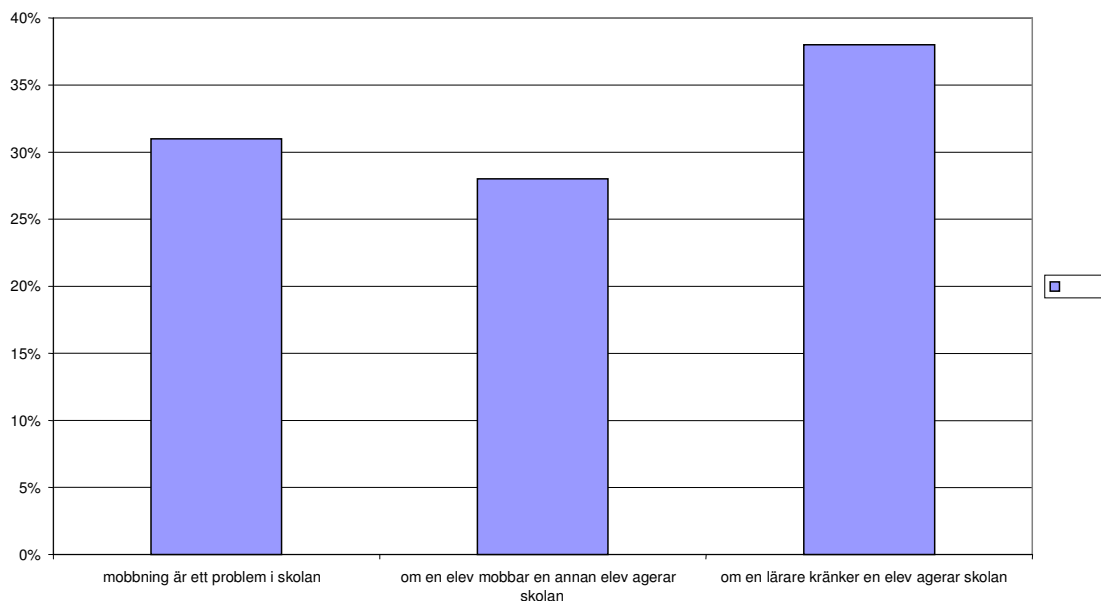
Har du blivit mobbad eller utfrysad det senaste halvåret?

Totalt är det 23% som anger att de har blivit mobbade eller utfrysade det senaste halvåret. Det är en ökning jämfört med 2006, då den siffran var 15%. Det skiljer inte så mycket mellan könen, men dock mellan årskurserna. De överlägset vanligaste platserna för mobbing är i klassrummet (63%) och på rasterna i skolan (72%).

Totalt 17% uppger att de själva har deltagit i mobbing eller utfrysning det senaste halvåret - 7,5% av tjejerna och 26,4% av killarna. Nästan hälften av dem som blivit mobbade eller utfrysade utsätter själva andra för mobbing och utfrysning.

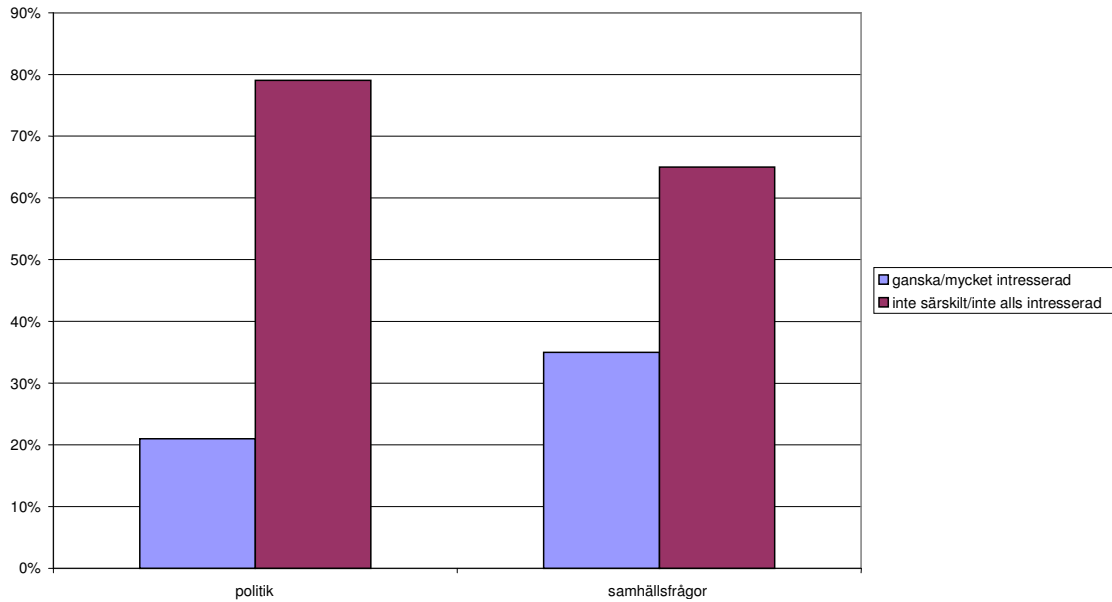
Andel som svarat stämmer ganska/mycket bra på påståenden om mobbing

POLITIK/SAMHÄLLE

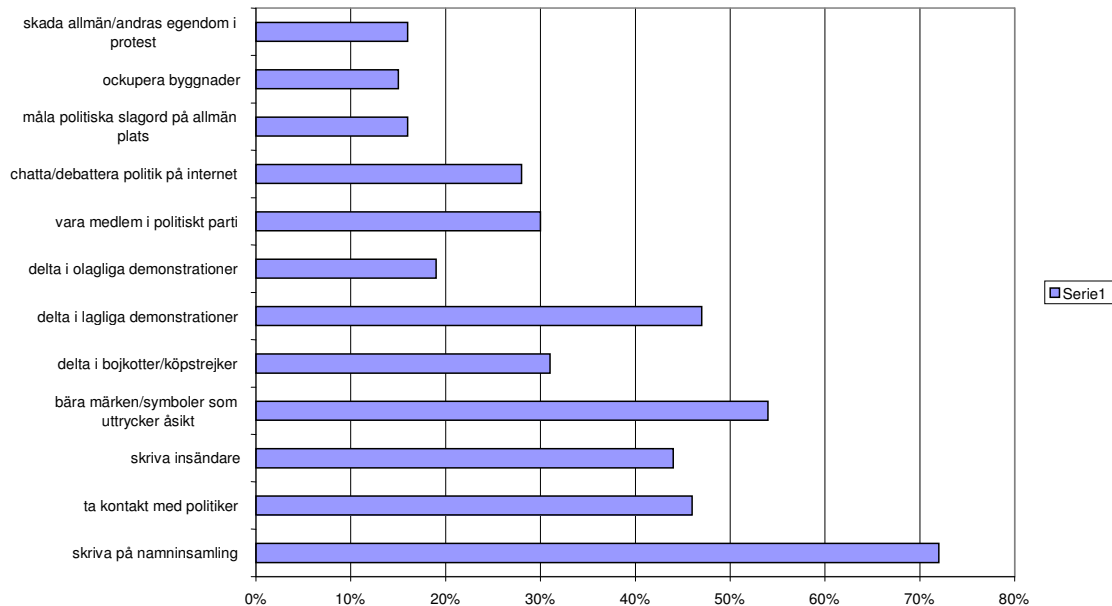
I frågeformuläret ställdes två olika frågor med olika vinkling: ”Hur intresserad är du av politik” och ”Hur intresserad är du av samhällsfrågor”. Diagrammet nedan visar att intresset för samhällsfrågor är större än intresset för politik. De 35% av ungdomarna som är ganska/mycket intresserade av samhällsfrågor i åk 7-9 motsvarar ca 50 personer. Att politik intresserar ungdomar mindre än samhällsfrågor kan ha olika orsaker som förtjänar eftertanke.

Hur intresserad är du av:

Olika uttryckssätt för samhälleliga eller politiska ställningstaganden ungdomarna hade använt eller kunde tänka sig var i första hand att bära märken/symboler som uttrycker en åsikt, skriva på en namninsamling och att delta i lagliga demonstrationer.

Politiska ställningstaganden jag har gjort/kan tänka mig att göra

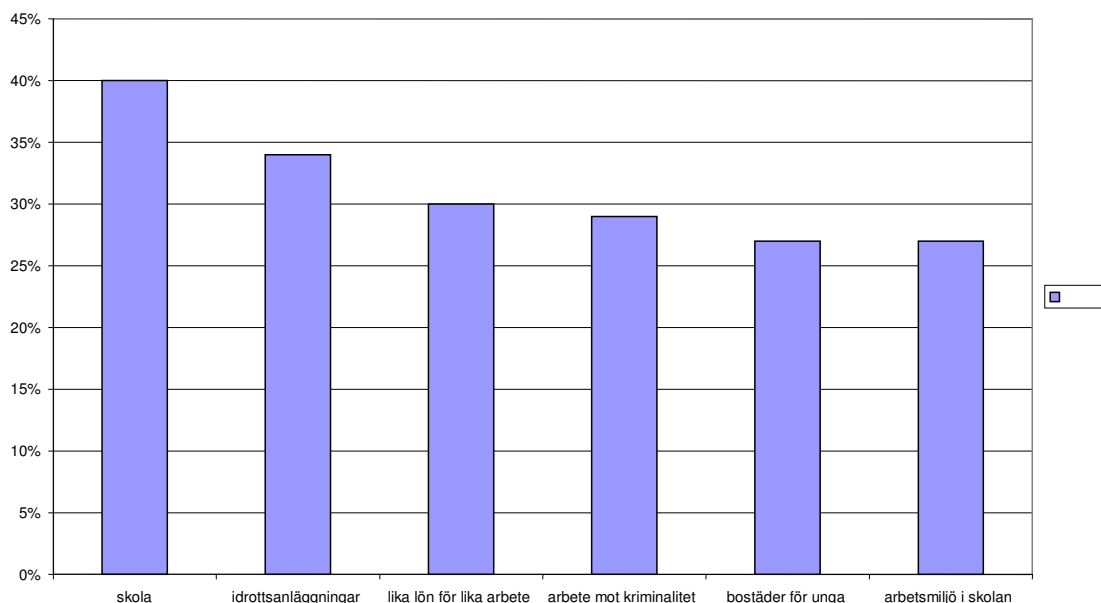

Benägenheten att uttrycka sina ställningstaganden ökade i princip med åldern. Att göra olagliga saker, som att skada egendom kan de allra flesta inte tänka sig att göra, däremot lagliga saker som att skriva på en namninsamling eller bära märken/symboler som uttrycker en åsikt. Totalt är det 44% av ungdomarna som har eller kan tänka sig att ta kontakt med en

politiker. Det är 30% av ungdomarna som har varit eller kan tänka sig att vara medlem i ett parti, vilket motsvarar ca 40 elever.

De viktigaste områdena som ungdomarna skulle prioritera om de var politiker i Dals-Eds kommun presenteras nedan. Av 21 olika områden fick man ange de 4 som man ansåg viktigast, därför blir summan mer än 100%

Prioriterade politikområden

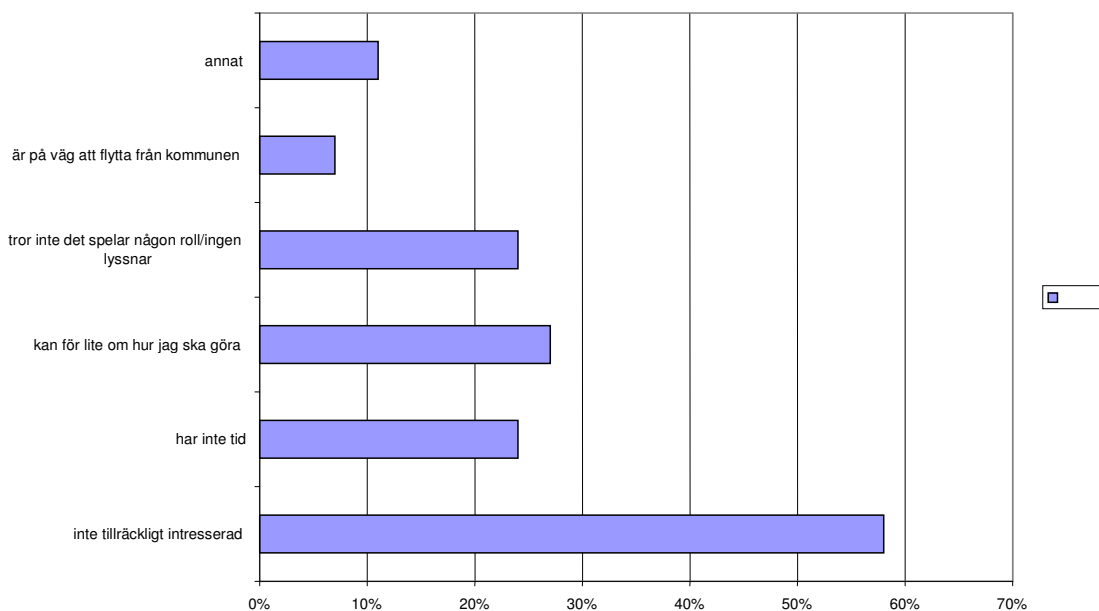
I öppna svar har ungdomarna fått möjlighet att själva formulera vad de vill påverka i kommunen. 52 ungdomar tog möjligheten att skriva något om det. Det rör sig om många av de saker som redan är nämnda, men även djurens rättigheter, miljön, droger bland unga, stoppa mobbning, jobb för unga, vargfrågan, äldreboende, jämställdhet mm nämns.

Hälften av ungdomarna tycker de har små eller inga möjligheter att föra fram sina åsikter till politiker, 20% anser att möjligheterna är ganska/mycket stora och 30% vet inte.

Ungefär hälften av ungdomarna uppger att de vill vara med och påverka i frågor som gäller kommunen de bor i och hälften vill inte det. Vi har också frågat om orsaker till att de inte vill vara med och påverka. Flera svarsalternativ kunde anges:

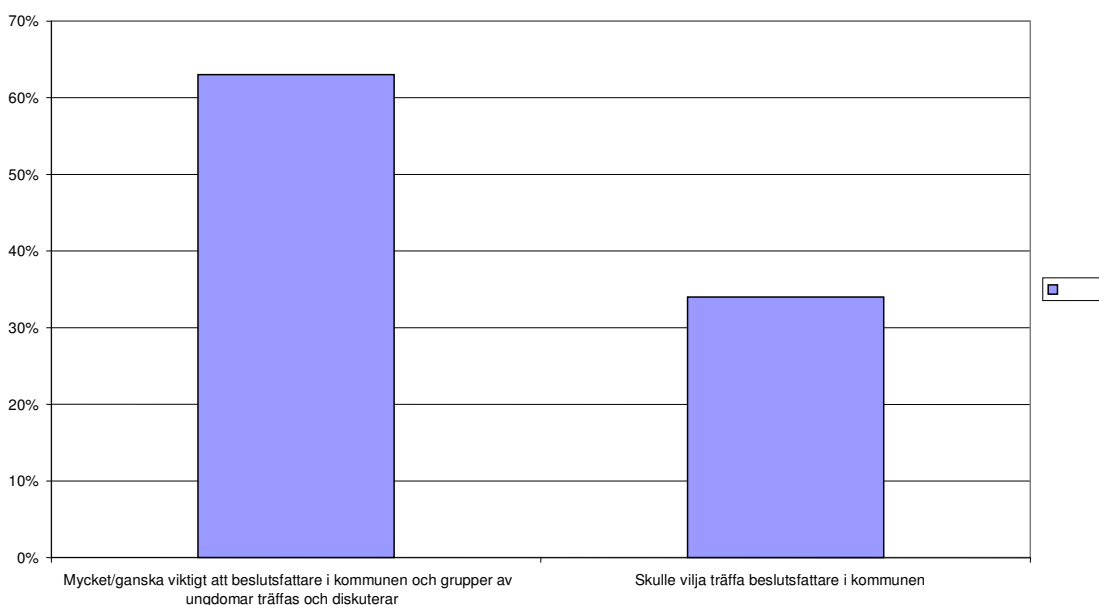
Anledningar till att inte vilja vara med och påverka

Det syns ingen större skillnad mellan årskurserna eller könen. Det är intresset som är största hindret, men många kan för lite om hur de ska kunna påverka och många har inte tilltro till att deras åsikter påverkar dem som bestämmer.

Så vem vänder man sig till om man vill påverka något i kommunen? Hela 40% av eleverna vet inte det. 30% skulle vända sig till en personlig kontakt/någon de känner och 14% till ett politiskt parti/ungdomsförbund. Endast 10% skulle vända sig till en politiker eller tjänsteman, 4% till förening/organisation och 4% till medierna.

Möten mellan ungdomar och beslutsfattare?

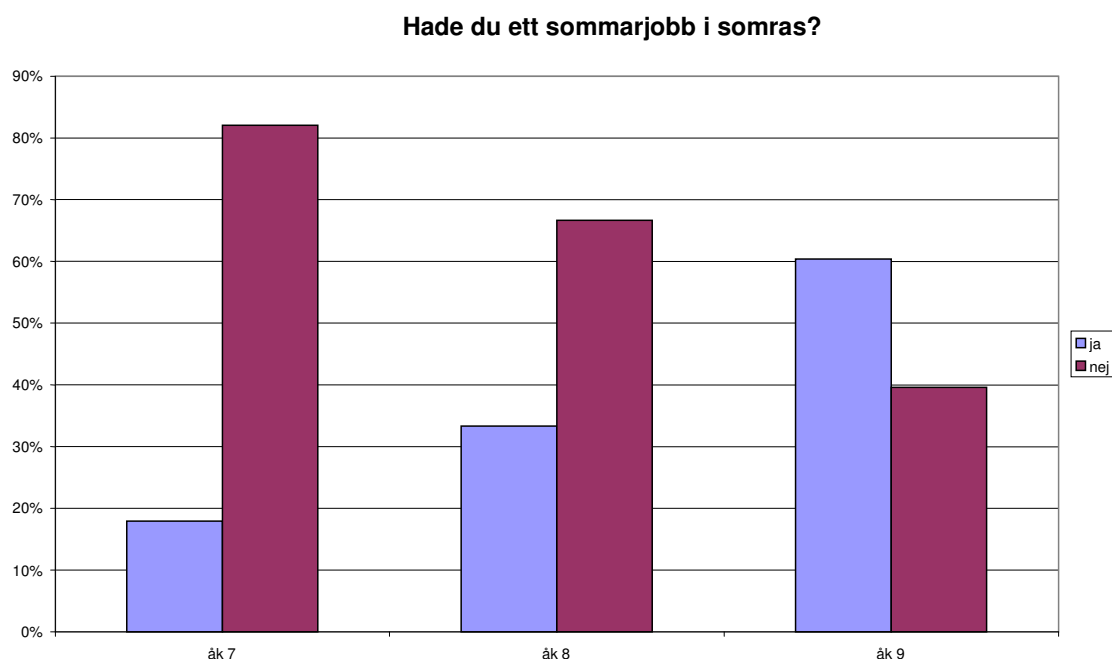

Som framgår av diagrammet ovan är det en tydlig differens mellan att tycka det är viktigt att beslutsfattare och ungdomar träffas och att faktiskt vilja göra det själv. Med andra ord är det viktigt, men någon annan bör göra det.

ARBETE

Extrajobb och sommarjobb

Det är 14% av ungdomarna totalt som har extrajobb, och det är inga större skillnader mellan varken kön eller årskurser. 13% har försökt få extrajobb utan att lyckas.

Totalt 39% av ungdomarna hade ett sommarjobb i somras. Det skiljer sig inte så mycket mellan könen, men mellan årskurserna. De allra flesta fick sommarjobbet genom familj, släkt eller folk de känner. Ingen hade fått det via kontakt med kommunen, vilket indikerar att det är just sommarjobb det handlar om och inte kommunens sommarpraktik som erbjuds till elever i åk 9. Totalt 13% har försökt få ett sommarjobb utan att lyckas.

Starta eget?

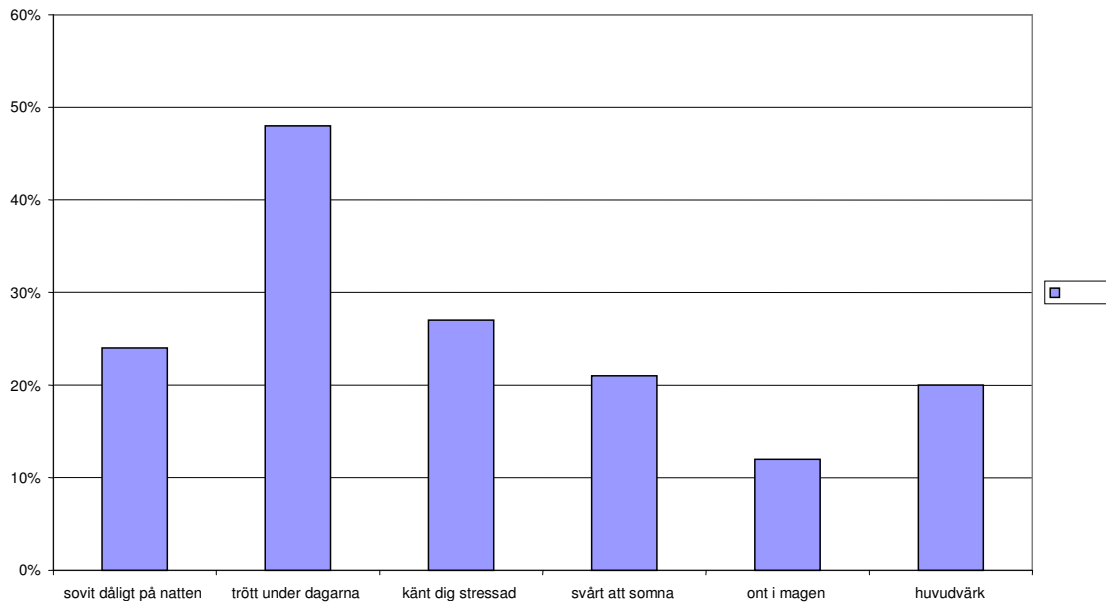
Att starta ett eget företag i framtiden är det totalt 44% som kan tänka sig. Ungefär lika stor andel är osäkra. Det är lite fler killar än tjejer som kan tänka sig att starta eget, och fler tjejer som är osäkra.

HÄLSA

Besvär

Sitt allmänna hälsotillstånd upplever totalt 79% som bra, 17% upplever det som någorlunda och 3,6% som ganska eller mycket dåligt. Besvären som redovisas i nedanstående diagram har stark koppling till den psykiska hälsan. Vi har valt att presentera den andel som har besvären mest frekvent.

Har haft följande besvär flera gånger per vecka/varje dag

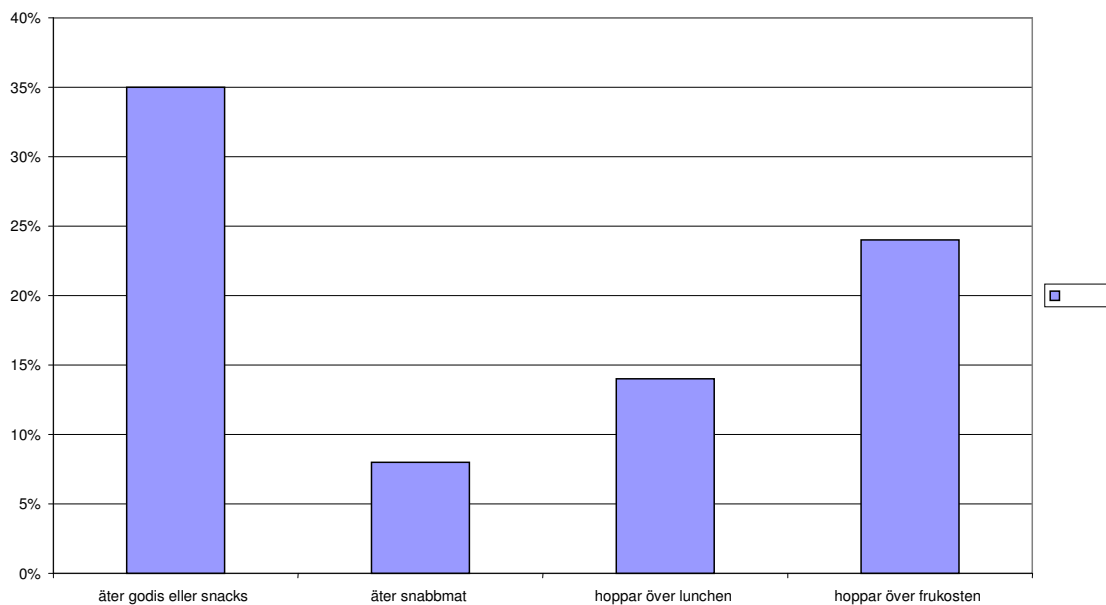

Tjejerna har oftare än killarna besvär på alla områden utom ”sovit dåligt på natten” där killarna har besvär något oftare.

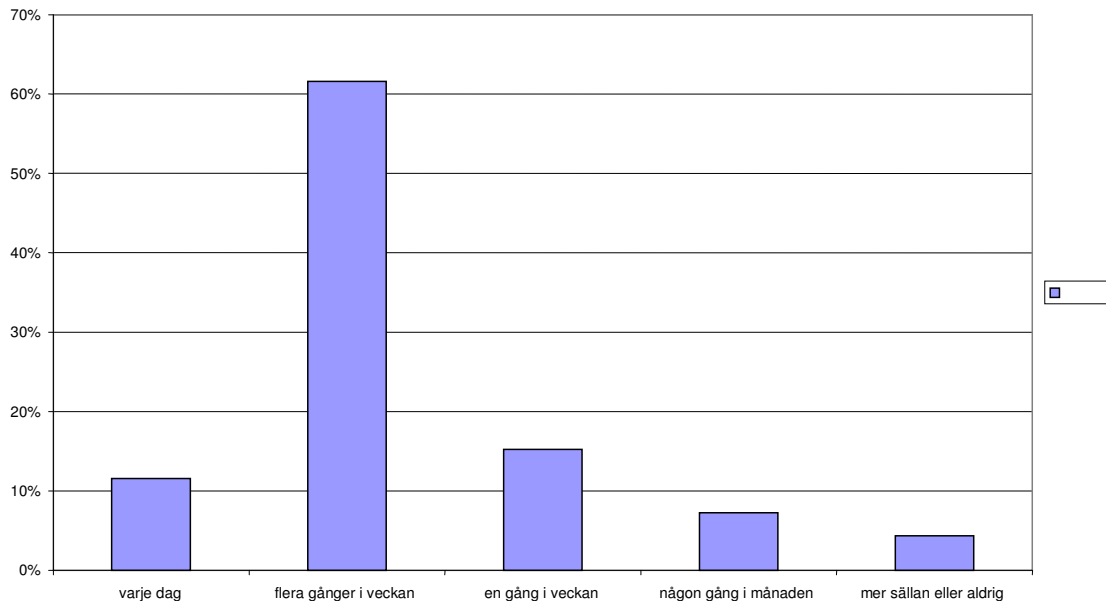
Kost och fysisk aktivitet

Kostvanorna har även de redovisats för dem med högst frekvens. Det är inga större skillnader mellan killar och tjejer.

Kost - andel som gör följande flera ggr i veckan/varje dag

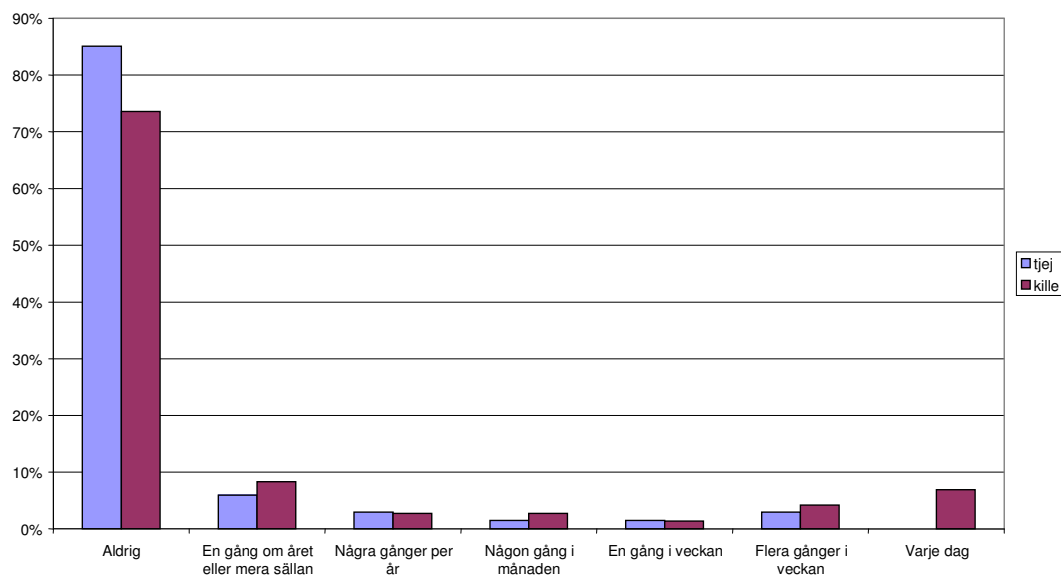
Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?

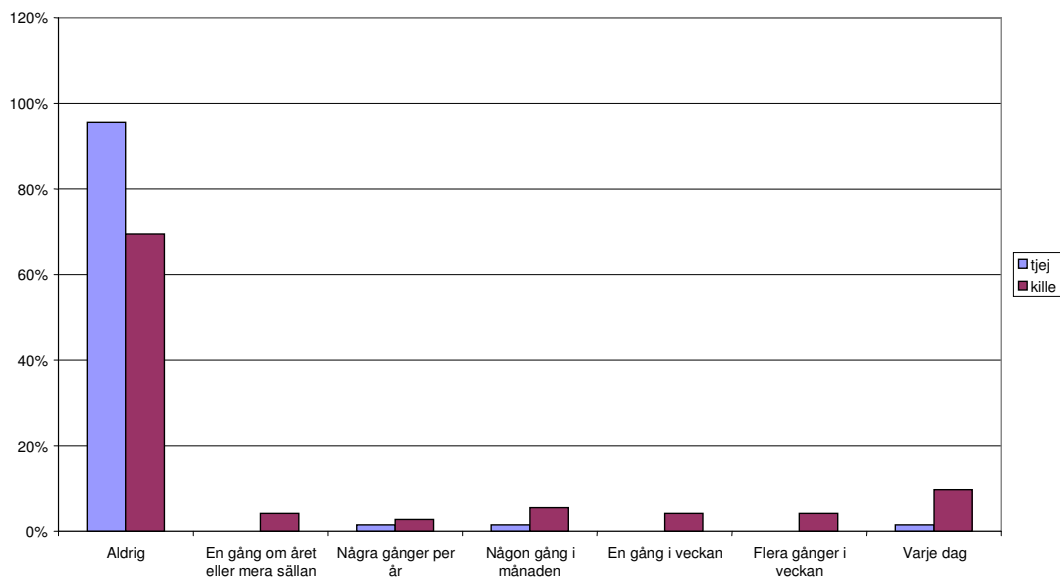
Totalt är det 89% som tränar så att de blir andfådda eller svettas minst en gång i veckan. Pojkar och flickor gör det i ungefär samma utsträckning. Detta trots att idrott och hälsa står på schemat varje vecka.

Tobak, alkohol och narkotika

Hur ofta brukar du röka cigaretter?

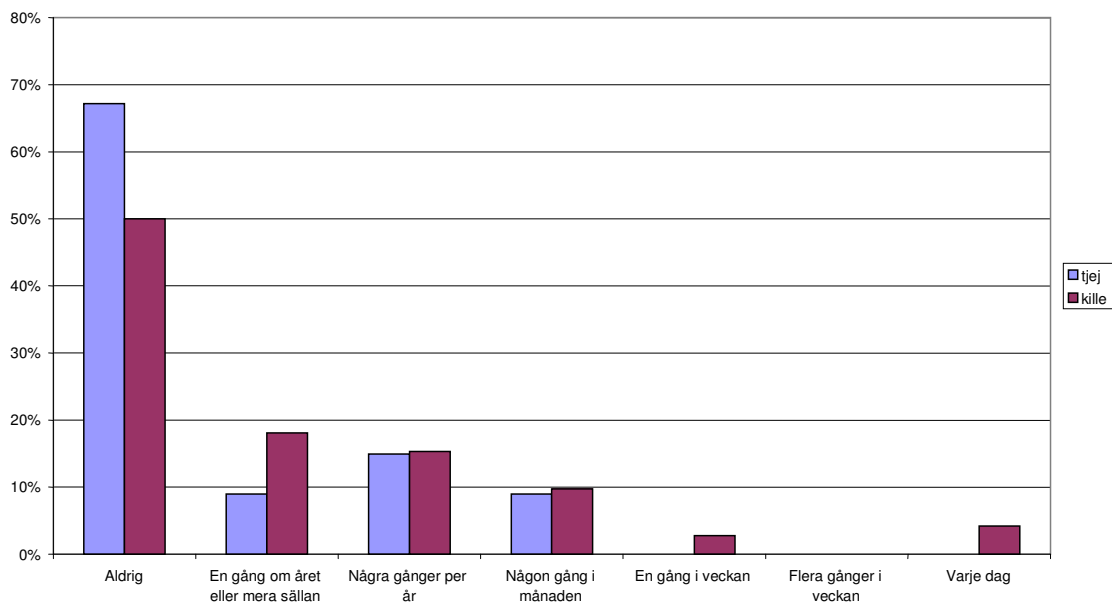

Hur ofta brukar du snusa?

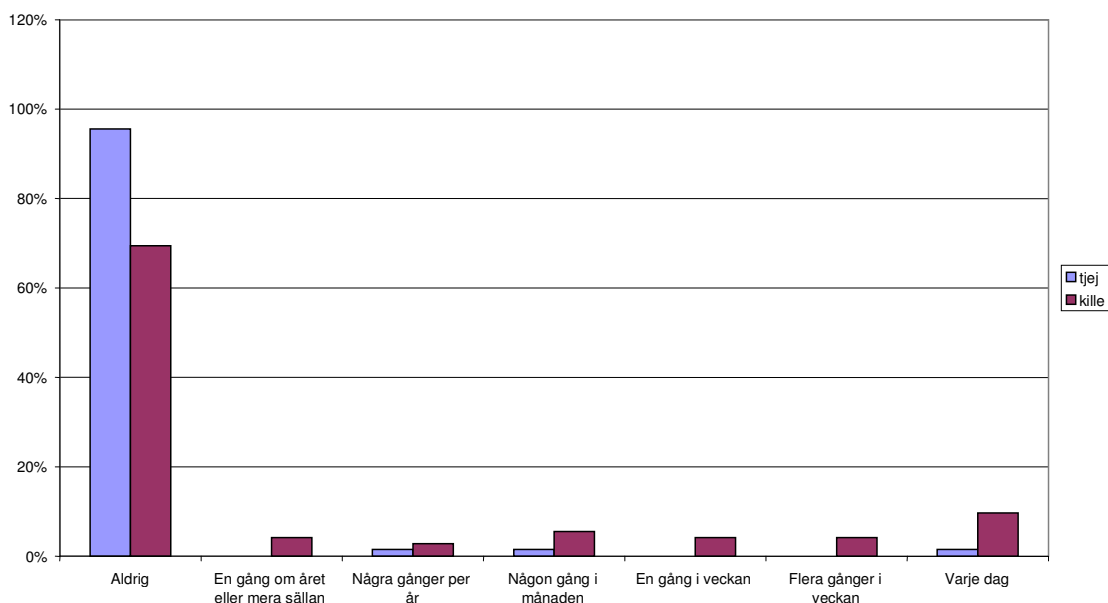

Det är killarna som står för den största andelen både snusning och rökning. Totalt är det 79 % som aldrig brukar röka cigaretter och 7,2% som röker varje dag eller flera gånger i veckan. 82% av ungdomarna snusar aldrig och 8% av ungdomarna snusar varje dag eller flera gånger i veckan.

Hur ofta brukar du dricka starköl/starkcider/alkoläsk/vin/sprit?

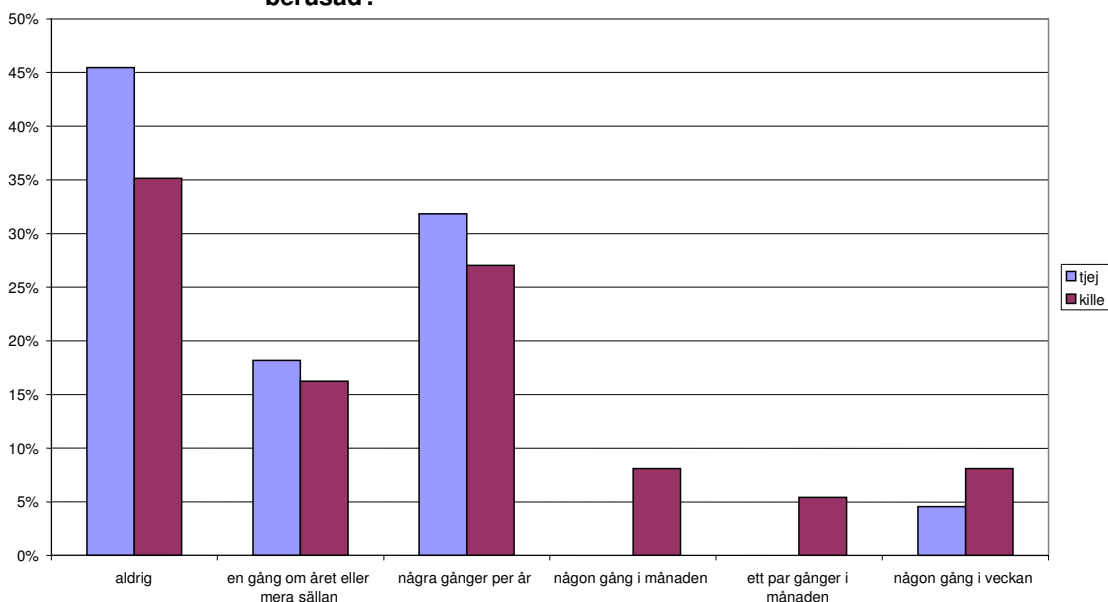

Hur ofta brukar du dricka folköl?

Totalt är det 78% om aldrig dricker folköl. Totalt 58% dricker aldrig starkare alkoholhaltiga drycker. Det är ganska stor skillnad mellan årskurserna där t.ex hela 87% av eleverna i åk 7 aldrig brukar använda dessa drycker medan 10% har testat. Att man går förbi testgränsen ser ut att ske huvudsakligen i åk 8. Även när det gäller alkohol är det killarna som står för den största andelen. Enstaka ungdomar har angivit att de dricker varje dag och dessa är killar. För att få en uppfattning om berusningsdrickandet ställdes frågan om hur ofta man dricker så mycket att man känner sig berusad. Även här dominerar killarna:

Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?

Ökar eller minskar bruket av alkohol, narkotika och tobak?

För att kunna se om bruket av olika typer av droger ökar eller minskar har vi jämfört resultatet från 2010 med 2006. Totalt har det skett en minskning med ca 8% vad gäller alkohol. Rökning och annan narkotika än hasch och marijuana är i princip oförändrat. Snusning hasch/marijuana har ökat en aning, 2%. Det finns könsskillnader som är viktiga att lägga märke till: Andelen som *aldrig* snusar och röker har minskat för killar och ökat för tjejer., dvs fler killar snusar och röker än tidigare. Andelen som *aldrig* dricker folköl är oförändrad för killar och har ökat bland tjejer, dvs folkölsdrickandet har minskat bland tjejer. Andelen som *aldrig* tar starkare dryckesvaror är i princip oförändrad för killar och har ökat för tjejer, dvs tjejers konsumtion har minskat. Hasch- och marijuanaanvändandet har ökat bland killar och är i princip oförändrat lågt hos tjejer. Andelen killar och tjejer som aldrig använt annan narkotika är i princip oförändrat låg. Berusningsdrickandet har ökat bland killarna. Det är nästan 20% färre killar 2010 som har svarat att de *aldrig* dricker sig berusade. Man måste komma ihåg att ökningen eller minskningen här handlar om få individer och att det kan vara tillfälligheter som avgör skillnaderna. Samtidigt är varje individ som är drogfri en stor vinst.

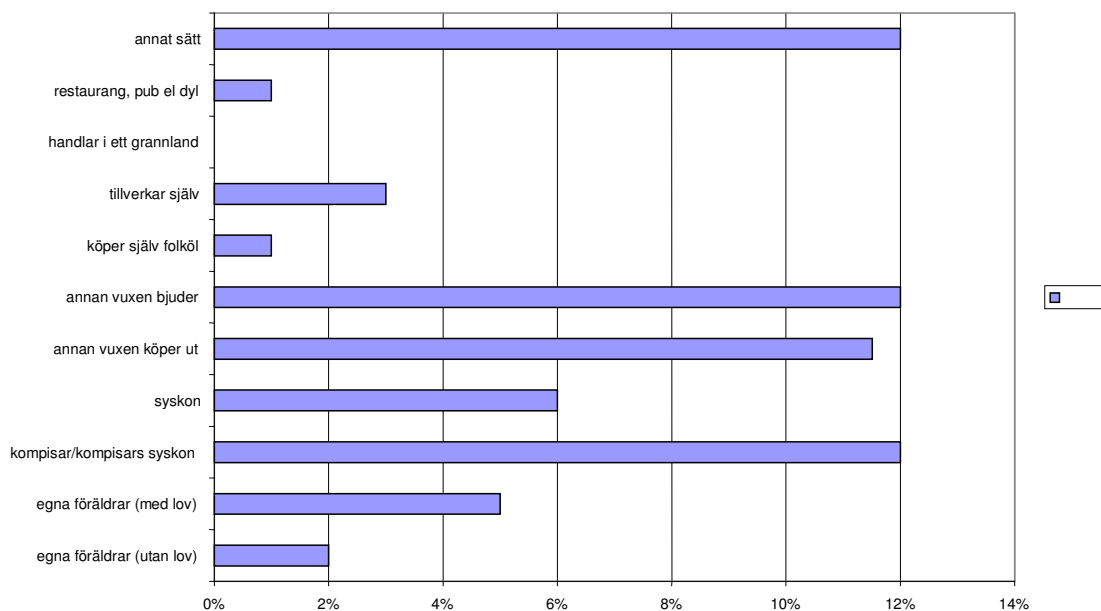
Andelen som *aldrig* brukar göra följande:

	2006		2010	
	kille	tjej	kille	tjej
snusa	75%	86%	69%	96%
röka cigaretter	80%	77%	74%	85%
dricka folköl	61%	78%	61%	96%
dricka starköl/starkcider/vin/alkoläsk/sprit	49%	52%	50%	67%
använda hasch eller marijuana	91%	99%	86%	100%
använda annan narkotika	90,8%	98,8%	88,9	100%

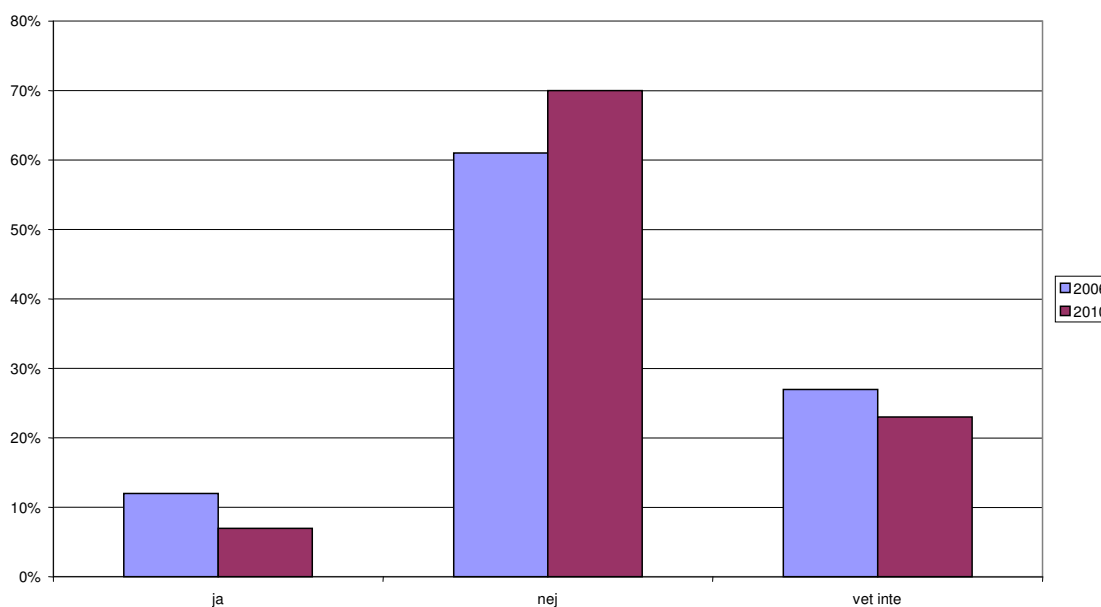
Var får man alkoholen ifrån?

De mest frekventa sätten att få tag i alkohol är via andra vuxna än föräldrar, alltså kompisar/kompisars syskon eller andra vuxna som bjuder eller köper ut. ”Annat sätt” hör också till de mest frekventa svaren, men man får inte svar på hur det då går till.

Hur får du vanligen tag på alkohol?

Får du dricka alkohol för dina föräldrar?

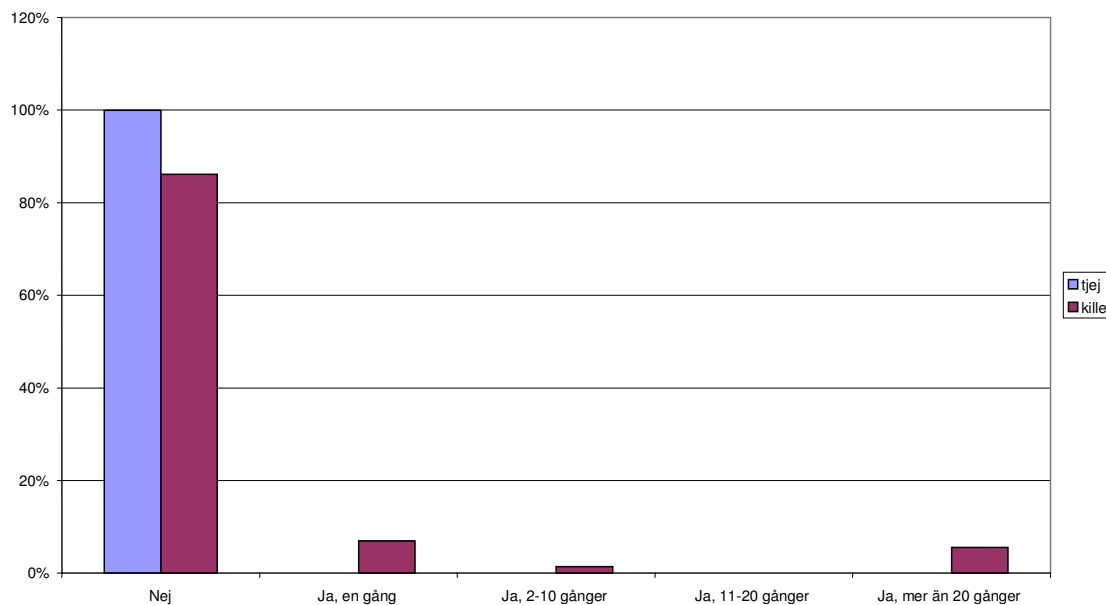
Har våra insatser hjälpt?

År 2007 infördes Örebro Preventionsprogram i åk 7-9. Det går ut på att stötta föräldrar i att inta en restriktiv hållning till barnens drickande. För att få en uppfattning om dess verkan har vi gjort en jämförelse mellan åren 2006 och 2010 när det gäller ungdomarnas uppfattning om föräldrarnas inställning till alkohol (se diagrammet ovan). Glädjande nog finns tendenser till

att föräldrar har blivit mer restriktiva till ungdomsdrickande - *men* - det är fortfarande totalt 27% av ungdomarna som inte vet om de får dricka för sina föräldrar.

Har du någon gång använt hasch eller marijuana?

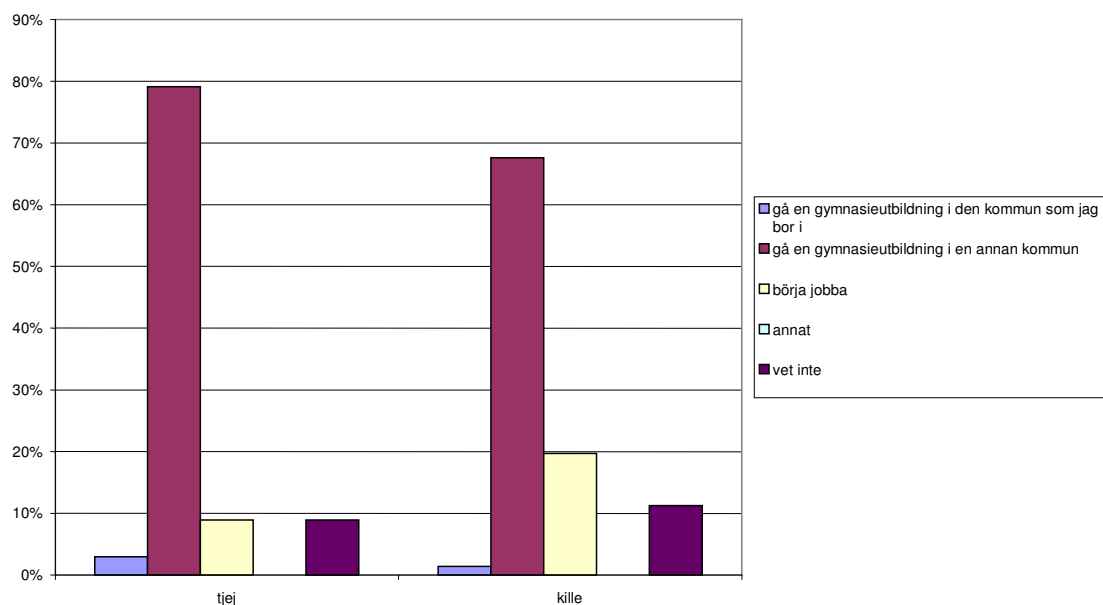
Hasch och marijuana är inte vanligt, men förekommer, och det är killar som använder det. Även andra typer av narkotika förekommer, men undersökningen ger inte svar på vilka. Bland tjejerna är det ingen som uppger att de har provat någon typ av narkotika.

Debuten för olika typer av droger varierar, men de flesta som börjar gör det innan 16 års ålder och en förvånande andel redan innan 11 års ålder, t.ex 11% av dem som någonsin rökt rökte för första gången innan 11 års ålder och 12% av dem som någonsin snusat.

FRAMTID

Vad händer efter grundskolan?

Om du hade alla möjligheter - vad skulle du då helst göra efter grundskolan?

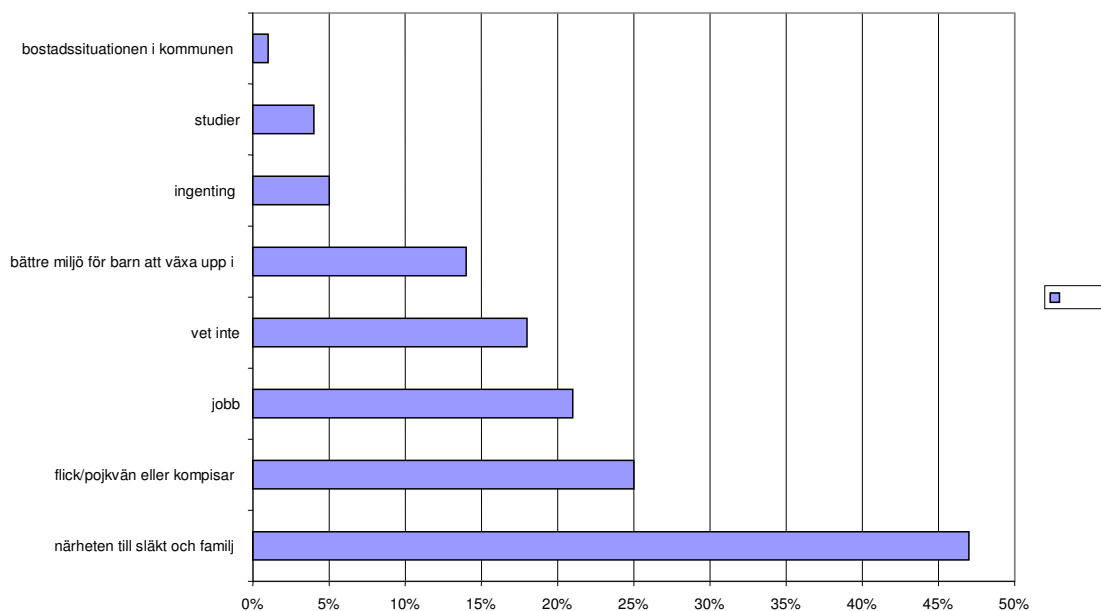

Det är osäkert om ungdomarna har uppfattat den första delen i frågan – ”om du hade alla möjligheter”, men att gå en gymnasieutbildning i en annan kommun är i alla fall det mest frekventa svaret. Det finns vissa skillnader mellan killar och tjejer, där killar i högre utsträckning vill jobba och tjejerna studera. Samma mönster syns bland den vuxna befolkningen där kvinnor utbildar sig i högre grad än män. Det kan också vara ett uttryck för att man vill komma ut och uppleva något annat än vad som finns i den egna kommunen.

Var vill de bo?

54% av ungdomarna tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor och 39% vet inte. 7% tror inte att de kommer att flytta. Det skiljer sig inte nämnvärt mellan killar och tjejer. Jobb och studier är de största orsakerna till att ungdomarna vill flytta, men även att man vill prova något nytt eller pga pojkvän/flickvän/kompisar. Vi har också frågat ungdomarna vad som skulle kunna få dem att flytta tillbaka (om de har tänkt sig att flytta) och det är framför allt relationsorsaker.

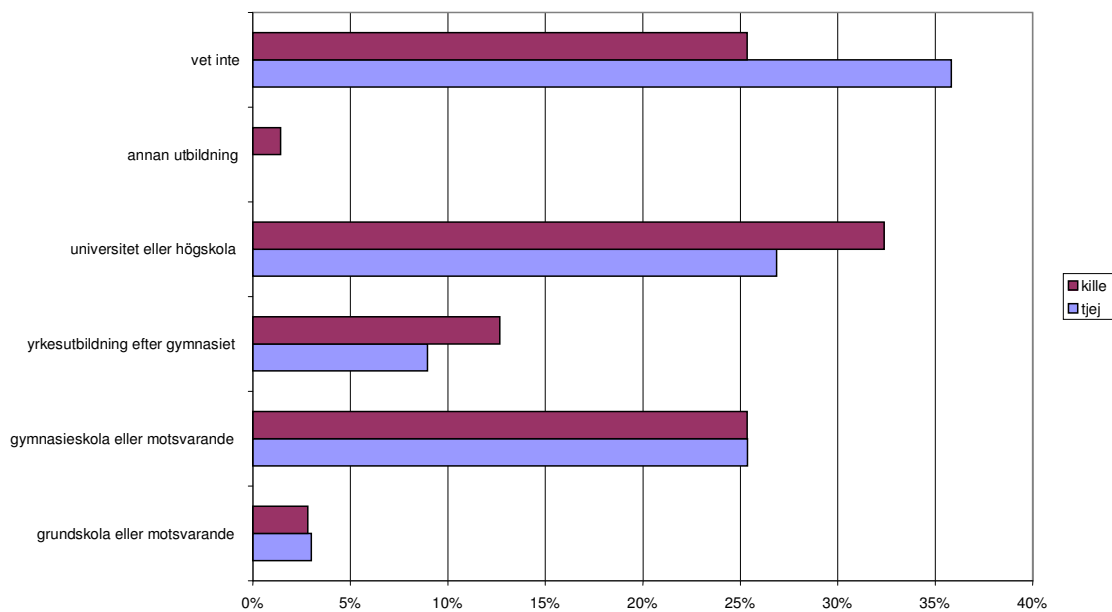
Om du tror att du skulle flytta, vad tror du skulle kunna få dig att flytta tillbaka?

Om 10 år skulle nästan en fjärdedel av ungdomarna vilja bo där de bor nu. Drygt 20% skulle vilja bo i en storstad och lika många utomlands. Drygt 20 % vet inte var de skulle vilja bo. Killarna vill i högre grad än tjejerna bo kvar där de bor nu (31% resp 16%).

Planerad utbildning

Vilken är den högsta utbildning du planerar att gå?

Det är totalt 30% av ungdomarna som planerar att gå universitet eller högskola. Trots att det var fler tjejer som ville flytta från kommunen efter grundskolan för att gå gymnasieskola är det fler killar som planerar en högre utbildning.

Inställning till framtiden

Till sist har vi frågat ungdomarna hur de ser på framtiden, på en skala 1-7 där 1 är mest positivt, 4 är varken positivt eller negativt och 7 är mycket negativt. Nästan hälften har angett en etta, och 87% har angett 1-3 på skalan. Nästan 12% har angett en fyra – varken eller - och enstaka ungdomar har fördelat sig på den nedre skalan.

VAD KAN GÖRA KOMMUNEN TILL EN BÄTTRE PLATS ATT LEVA PÅ?

Till sist har ungdomarna fått möjlighet att komplettera enkätsvaren med annat som de vill ha sagt. 55 ungdomar tog tillfället i akt att svara på frågan. Även här återkommer mycket av det som berörs på andra ställen i enkäten. Här presenteras ett urval av svaren:

”Något måste göras åt mobbningen, för det som görs är extremt lite. Ord som: du är ful kanske går in genom ena örat och ut genom det andra, men det fastnar och gör ont. Misshandel görs det inte mycket åt heller tyvärr.”

”Jag vill att skolan ska få ny personal (vissa får damp och alla är sura) och nya datorer och bättre klassrum med värme!!!!!! Jag vill att det ska finnas en konstgräsplan och så går alla klockor olika å det går inte att komma i tid och så kommer lärarna sent och så får vi skit för det står fel på våra scheman är fel så vi slutar och börjar helt fel så allt blir konstigt man funderar nästan på att skita i skolan!!! (allvarligt... och så är inte miljön så bra och så skulle dom bygga ett köpcentrum men dom gör det inte för nån drog sig ur men dom borde göra det för det finns inget att köpa när man ska handla så får man åka till Uddevalla.”

”Lyssna mer på ungdomar och ta dem på allvar, åtgärda det de ber om.”

”Göra det lättare för ungdomar att få jobb”

”Snygga till centrala Ed”

”Skaffa bättre datorer till skolan”

” Mer respekt”

”Skaffa bättre mat i skolan. Geggia inte ihop maten med äckliga såser. Ha inte äcklig ärtsoppa och blodpudding, ta modern mat och inte 1800-talsmat. Fixa potatisen. Den har ett extra skal på sig. Det är skinn!!! Hitta inte på någon rätt som heter lax med kräfts smak. Eleverna äter inte!!! Vi lever på knäckebröd. Lyssna mer på ungdomarna!